

НАУКОВА СПІЛЬНОТА

www.spilnota.net.ua

П'ЯТДЕСЯТ П'ЯТИ ЕКОНОМІКО- ПРАВОВІ ДИСКУСІЇ

ISSN 2522-963X

**Матеріали міжнародної науково-
практичної інтернет-конференції**

24 березня 2021 р.

**Львів
2021**

УДК 330+340 (063)
ББК 65+67я431

П'ятдесят п'яти економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів 24 березня 2021 р.). - Львів, 2021. 80 с.

В збірнику опубліковані доповіді з економічних та юридичних питань, які оприлюднені на сайті www.spilnota.net.ua.

Адреса оргкомітету:
79016, м. Львів, а/с 1621
E-mail: spilnota.net.ua@ukr.net

Тексти опубліковано у авторській редакції. Відповідальність за достовірність наданої інформації несуть автори, їхні наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищено. У разі будь-якого використання опублікованих матеріалів посилання на джерело є обов'язковим.

ISSN 2522-963X

© ГО "Наукова спільнота" 2021
© Автори статей 2021

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

*Сухонос Володимир Вікторович
доктор юридичних наук, професор,
Сумський державний університет*

*Сухонос Віктор Володимирович
доктор юридичних наук, професор,
Сумський державний університет*

СПРАВА «ВЕСНА» ЯК ПЕРША СПРОБА АНТИВОЄННИХ СТАЛІНСЬКИХ РЕПРЕСІЙ: ІСТОРИКО-ПОЛІТИЧНІ ВИТОКИ І ПРАКТИКА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

11 червня 1937 р. на закритому судовому засіданні до смертної кари були засуджені відомі радянські воєначальники – Маршал Радянського Союзу М. Тухачевський, командарми I рангу І. Уборевич та Й. Якір, командарм II ранку А. Корк та комкори Р. Ейдеман, В. Примаков, В. Путна та Б. Фельдман [8, с. 165]. По суті, це був другий – «єжовський» сплеск сталінських репресій, спрямованих проти військових.

Перший сплеск відбувався ще за часів очільництва органами державної безпеки (ОДПУ) В. Менжинським, коли, 26 червня 1927 р., у відповідь на розрив радянсько-британських дипломатичних відносин, Й. Сталін зажадав від керівництва ОДПУ проведення «повальних арештів» і «показових процесів», «публікації свідчень» заарештованих і вже розстріляних (яка «має величезне значення, якщо обставити її вміло») ... При цьому пояснювалося, що «агенти Лондона сидять у нас глибше, ніж здається» і зверталася увага на «шпигунство в Воєнвіді, авіації, флоті» (де авторитет Л. Троцького ще залишався високим) [2, с. 62].

Останнє було виконане на початку 1930-их рр., коли органи ОДПУ стали позбавляти Робітничо-селянську червону армію (РСЧА) від

колишніх царських офіцерів, генералів та інших військових фахівців «старої генерації». Офіційним мотивом для початку цього стало «викриття» у грудні 1930 р. чергової антирадянської військової організації, яка нібито навесні 1931 р. (звідси й назва справи – «Весна») очікувала на інтервенцію військ Антанти і, у зв'язку з цим, готувала збройне повстання.

При цьому, після допитів в ОДПУ, учасниками цієї міфічної організації визнали себе значна кількість колишніх генералів та кадрових офіцерів царської армії. Усі вони, після перемоги радянської влади, визнали останню і служили на відповідних посадах у РСЧА. За справою «Весна» було репресовано значну кількість осіб як в Росії, так і в Україні та на Кавказі. Найбільшого ж удару було завдано військовим навчальним закладам Києва, Москви і Ленінграда (нині Санкт-Петербург). Колишні царські офіцери та генерали обвинувачувалися не лише у саботажі та шкідництві, а й в організації контрреволюційних офіцерських груп у вузах. Найбільш цікавим, при цьому, уявляється обвинувачення в шкідництві, яке полягало «у зниженні вимог до військових знань» у студентів і курсантів [1].

Організатором справи «Весна» був начальник Особливого відділу ОДПУ Українського військового округу І. Леплевський [4, с. 214]. Саме він, користуючись підтримкою Г. Ягоди, який був заступником голови ОДПУ В. Менжинського, роздмухав масштаби справи «Весна» аж до масштабів «справи Промпартії» [7].

Проте й сам В. Менжинський відзначився у цій справі, коли вирішив надіслати голові ДПУ України В. Балицькому особистого листа, в якому піддав критиці діяльність підвідомчого йому органа і зауважив, що останній, на відміну від ростовських колег, не зумів своєчасно розкрити осередки «Шахтинської справи». Після цього, перейшов до справи «Весна», він зауважив: «Невже ж навіть викриття Вами великої військової організації не підказало Вам, що викриття керованого петлюрівцями куркуля на селі, при хорошому веденні справи, призведе Вас до зв'язку з Червоною армією... Скажу Вам прямо, що подібне ставлення до справи розкриття контрреволюційних шкідницьких організацій я буду випалювати розпеченим залізом». Звісно, В. Балицький не забарився з відповіддю і повідомив голові ОДПУ про «значний розворот військово-повстанської організації і великі успіхи у цій справі».

15 лютого 1930 р. В. Балицький надіслав телеграму на адресу Генерального секретаря ЦК ВКП (б) з викладом свідчень начальника оперативного відділу штабу Українського воєнного округу С. Івановського. Саме тоді з'явилася інформація, що нібито «безпосереднє керівництво харківською організацією здійснював Московський центр». Утім, такий підхід влаштував далеко не всіх. Зокрема, прагнення співробітників ДПУ України, на догоду В. Менжинському і Г. Ягоді, надати справі «Весна» всесоюзного масштабу, не зустріла порозуміння і підтримки у контррозвідників та співробітників особливого відділу з Центрального апарату ОДПУ. Зрозуміло, що у цьому випадку вони повинні були розписатися як у власній непридатності, так і в тому, що не зуміли вчасно виявити «Московський центр», не кажучи вже про його філії на місцях. Тому в центральному апараті ОДПУ дещо критично ставилися до свідчень заарештованих і, не даючи можливості розгорнути справу «Весна» в напрямку розкриття «всеохоплюючої контрреволюційної повстансько-шпигунської організації», пропонували більш глибоко аналізувати зміст протоколів допитів, перевіряючи факти усіма можливими способами. Більше того: окремих заарештованих стали викликати до Москви для додаткових допитів, а на місця стали виїжджати бригади контролерів, включаючи й тих оперативних співробітників, котрі відповідали в Особливому відділі ОДПУ за організацію і проведення боротьби з польською розвідкою, спецслужбами українських націоналістичних емігрантських структур тощо.

Куратор справи «Весна» В. Осмолівський згадував, що «розгортання слідства і розкриття військово-офіцерської організації... зустріли шалений опір» начальника Особливого відділу ОДПУ Я. Ольського, який, на думку В. Осмолівського, культивував різко-критичне ставлення до справи «Весна» серед всіх своїх підлеглих. Позицію начальника повністю поділяли його помічники: по військовій лінії – Л. Іванов і по польсько-українському напрямку – С. Фірін. Усі ці керівники особисто передопитували привезених до Москви арештантів і кожного разу переконувалися, що слідчі з ДПУ України займаються фальсифікацією справ. Зокрема, про це Я. Ольський доповідав начальнику Секретно-оперативного управління ОДПУ Є. Євдокимову, за згодою якого В. Осмолівського із групою співробітників направили до Харкова. Результати роботи інспекторської бригади у ряді міст України та допити

фігурантів справи в Москві дозволили дійти до дивного, за тих обставин, висновку: дехто з «об'єктів» справи «Весна» дійсно були налаштовані негативно до радянської влади і критикували окремі рішення партії й уряду, багато хто з них знає один одного, проте організаційно вони не пов'язані.

ДПУ УРСР, обурене такими оцінками, які зводили нанівець усі його зусилля з виконання вказівок голови ОДПУ В. Менжинського, довело свою думку до генсека ЦК ВКП (б), акцентувавши увагу Й. Сталіна на зв'язках заарештованих в управліннях РСЧА і військово-навчальних закладах в столиці.

Крім того, ще 16 лютого 1930 р. В. Балицький надіслав до Москви черговий збірник копій свідчень у справі «Весна», де вперше з'являється вказівка на те, що «Весна» – це «Всесоюзна військово-офіцерська контрреволюційна організація», одним з лідерів якої є заарештований ще 27 січня 1930 р. колишній генерал А. Снесарев [4, с. 389–392].

Маховик репресій запрацював на повну потужність. Перш за все, заарештованих в обов'язковому порядку допитували про наявність зв'язків у Москві та інших великих містах. Як тільки-но подібна інформація отримувалась, про неї негайно інформували не лише ОДПУ, а й особисто Й. Сталіна.

26 травня 1931 р. голова ДПУ УСРР В. Балицький затвердив обвинувальний висновок у справі «Всесоюдної військово-офіцерської контрреволюційної організації» стосовно 121 особи, приписаної до Київського гарнізону. З них до розстрілу були запропоновані М. Блаудзевич, В. Водоп'янов, Є. Гамченко, В. Гольдман, Г. Іванов, В. Кожин, М. Костко, В. Лавров, В. Левіс, М. Лебедев, М. М'яновський, В. Ольдерогге, В. Ржечицький, Д. Розен, С. Свавицький, П. Скобліков, А. Чебкасов та Л. Чижун [5, с. 362–376]. До пропозиції дослухалися: усі запропоновані були розстріляні [9, с. 263–273].

Загалом же, за деякими даними, було заарештовано більш як 3 000 осіб, серед них були А. Снесарев, О. Свечин, П. Ситін, Ф. Новицький, О. Верховський, В. Галкін, Ю. Гравицький, В. Ольдерогге, В. Яблочкін, Н. Соллогуб, О. Балтійський, М. Бонч-Бруевич, М. Морозов, О. Гутор, А. Базаревський, М. Матиясевич, В. Гатовський та інші [7]. При цьому, необхідно врахувати, що переважна більшість офіцерів на допитах, де широко застосовувалися фізичні методи впливу, врешті-решт, визнали

найфантастичніші звинувачення [6, с. 92]. Водночас, серед заарештованих далеко не всі були військовослужбовцями Червоної Армії, більше того – не всі були й офіцерами старої армії. Багатьох фігурантів відпустили і відновили на командних постах в Червоній Армії майже відразу (М. Бонч-Бруєвич) [3] або у 1932 р. (О. Свєчин, О. Родендорф та ін.) [7].

В цілому ж, протягом 1930–31 рр. у справі «Весна» було притягнуто до судової відповідальності 2 010 осіб: 305 військових і 1 705 цивільних [1].

Щодо кількості страчених, то тут інформація дещо різниться: від 122 [9, с. 248–311] до 573 [1] осіб.

Справа «Весна» стала першою спробою сталінського режиму провести масові репресії в середовищі військових. Багато в чому спроба виявилася вдалою унаслідок внутрішнього розколу в середовищі Червоної Армії, одна частина якої сприймала іншу як представника ворожого табору.

Література:

1. Бажан О. Г. «Весна». *Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. К.: Вид-во «Наукова думка», 2003. Т. 1: А–В. С. 495.*
2. Данилов В. П. К истории становления сталинизма. *Куда идёт Россия?.. Власть, общество, личность: материалы VII Международного симпозиума / отв. ред. Т. И. Заславская. Москва: МВШСЭН, 2000. С. 56–68.*
3. Заклейменные властью: Анкеты, письма, заявления политзаключенных в Московский Политический Красный Крест и Помощь политзаключенным, во ВЦИК, ВЧК-ОГПУ-НКВД (по категориям репрессированных) [Электронный ресурс] / Международное историко-просветительское правозащитное и благотворительное общество «Мемориал». URL: <http://pkk.memo.ru/page%202/KNIGA/Bo.html>.
4. Зданович А. А. Органы государственной безопасности и Красная армия: Деятельность органов ВЧК – ОГПУ по обеспечению безопасности РККА (1921–1934). Москва: Продюсерский центр «Икс-Хистори»; Кучково поле, 2008. 800 с. (Серия «Спецслужбы вчера и сегодня»).
5. Обвинувальний висновок у справі «Всесоюзної військово-офіцерської контрреволюційної організації у частинах Київського гарнізону (справа

«Весна»), ліквідованої органами ДПУ УСРР у 1930 – 1931 рр. від 26 травня 1931 р. З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. 2002. № 1 (18). С. 330–376.

6. Соколов Б. Трагедия царского офицерства. *Знание – сила*. 2003. № 11. С. 90–93.

7. Справа «Весна» [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Справа_«Весна».

8. Сухонос Володимир, Сухонос Віктор. Державний механізм забезпечення національної безпеки: інституціонально-правова та технологічна парадигми. Суми: Університетська книга, 2019. 288 с.

9. Тинченко Я. Ю. Голгофа русского офицерства в СССР, 1930–1931 годы. Москва: Московский общественный научный фонд, 2000. 496 с.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

**Економіка, організація і управління підприємствами, галузями,
комплексами**

Бізонич Дмитро Володимирович НАПРЯМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯМ У ЖКГ
УКРАЇНИ.....3

Оршанська Мар'яна Іванівна ІНВЕСТИЦІЇ В ІНФРАСТРУКТУРНІ
ПРОЄКТИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ.....6

Менеджмент

Аніщенко Людмила Олександрівна, Корнєва Тетяна Вікторівна
ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЙ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ
ПЕРСОНАЛУ В ДЕРЖАВНІЙ УСТАНОВІ.....11

Гайворонская И.В., Рахими А.М. РОЛЬ ОРАТОРСКОГО
ИСКУССТВА В МЕНЕДЖМЕНТЕ.....13

Маркетинг

Єременко Олена Миколаївна СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ
ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ ТЕРИТОРІЇ.....18

Ляшко Ірина Ігорівна ІНТЕРНЕТ РЕКЛАМА ЯК ОДИН ІЗ
ІНСТРУМЕНТІВ ПРЯМОГО МАРКЕТИНГУ.....21

Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

Лихоліт Ольга Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....24

Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці

Іллічева Людмила Максимівна, Авдєєва Тетяна Василівна ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ РОЗПОДІЛУ ЗБИТКІВ СТРАХУВАЛЬНИКА ПРИ ПЕРЕСТРАХУВАННІ.....27

Банківська справа. Гроші, фінанси і кредит

Гур'янова Вікторія Сергіївна ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІНОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ.....30

Лисяк Олена Миколаївна ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....33

Податкова система. Бюджетна система

Арламовська Олена Миколаївна ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....40

Струк Наталія Петрівна ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ЯК БЮДЖЕТНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ 43

Світова економіка та міжнародні економічні відносини

Струк Тарас Васильович ВПЛИВ ЕКОНОМІКО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕКСИКИ НА УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНОМУ ПОДІЛІ ПРАЦІ.....45

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

Сухонос Володимир Вікторович, Сухонос Віктор Володимирович СПРАВА «ВЕСНА» ЯК ПЕРША СПРОБА АНТИВОЄННИХ СТАЛІНСЬКИХ РЕПРЕСІЙ: ІСТОРИКО-ПОЛІТИЧНІ ВИТОКИ І ПРАКТИКА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ.....50

Конституційне право. Конституційне процесуальне право. Міжнародне право

Maksurov Alexey Anatolevich COORDINATION OF LEGAL TACTICS IN LITHUANIAN LAW.....56

Подойніцин Валерій Михайлович ПЕРЕДУМОВИ ПІДПИСАННЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ.....58

Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення

Гутник Євгенія Степанівна ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ ЯК СПОСОБУ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ.....60